

Horská služba v Českých zemích po 2. světové válce

Před koncem 2. světové války se začali domů vracet obyvatelé hor německé národnosti. Avšak ne na dlouho. Na základě závěrů Postupimské konference a následně dekretu prezidenta Dr. Beneše¹ museli takřka všichni tito občané odejít z republiky. Tím fakticky zanikla německá Bergdienst, která pracovala v Krkonoších ve válečném období.

Aleš Fejfar archiv Aleš Fejfar a HS

Situace v pohraničí nebyla vůbec snadná. Po obnovení Československa a po odsunu docházelo k zásadním demografickým změnám. Do hor zpět přicházelo české i německé antifašisticky smýšlející obyvatelstvo, které před válkou odešlo do vnitrozemí. Začalo také osidlování lidmi, jimž národní správci nabízeli statky, či hospodářské objekty po odsunutých Němcích. V některých místech za vidinou nového života a snadného získání majetku přicházeli obyvatelé z Moravy, ze Slovenska a dokonce i z Rumunska. V témže čase se přes hranice dostávaly skupiny německých vojáků, které se pokoušely vyhnout ruské armádě. Během těchto událostí došlo k návrhu na vytvoření organizace, jež by pomohla neleh-

kou a někdy dramatickou situaci řešit. Tou se měla stát Horská bezpečnostní a záchranná služba. Na její přípravě se podíleli dva bezpečnostní referenti Okresního národního výboru ve Vrchlabí František Fara² a Bedřich Krátký. Vznikl nový znak a páska na rukáv označující její členy.³ Na různých místech v Krkonoších ale docházelo ke spontánnímu obnovení činnosti Horské služby, a tak byla opuštěna myšlenka na založení nové instituce. Urychleně se začaly koordinovat jednotlivé akty k oživení organizace, jež v horách působila před válkou. Dne 30. září 1945 Ing. Heller ze Špindlerova Mlýna dopisem oznámil ONV ve Vrchlabí, že ve spolupráci Místního národního výboru, vojenské posádky,

Sportovního klubu lyžařů a českého obyvatelstva byla založena Horská záchranná služba. K podobnému počínu došlo i v Rokytnici nad Jizerou, kde stáli u zrodu HZS poštovní doručovatelé, Sbor národní bezpečnosti a Národní výbor. Vůdčí postavou byl František Janouch, jenž byl členem instituce již v předválečném období. Během krátké doby se zde dalo dohromady 73 zájemců. Shodná situace nastala v Peci pod Sněžkou, kde HZS založili Karel Brabec a Jaroslav Kácovský. V Janských Lázních byl iniciátorem Josef Burda, který pracoval za války v Bergdienst na Pomezních boudách. Spontánně se v horském prostředí znovu zakládaly i lyžařské kluby. Bedřich Krátký je brzy obesílal s žádostí o doporučení

osob, které by mohly být vhodné pro činnost v HZS. Svoji cestu do této organizace takto popisoval např. Zdeněk Cívín, první vedoucí okrsku HZS v Harrachově.⁴ Vzbuzovat zájem o spolupráci se úspěšně dařilo u lidí, kteří na horách žili. A tak se postupně navázalo na předválečnou dobu, kdy měla Horská služba cca 300 členů. Po válce se HZS a její členění nastavilo obdobně, protože se v praxi osvědčilo. Aktivně se zapojily i sousední Trutnov a Jilemnice.

Založení Horské záchranné služby

Na pracovní schůzi dne 4. ledna 1946 se zástupci jednotlivých okresů dohodli na společném řízení Horské záchranné služby s centrem ve Špindlerově Mlýně. Krkonoše byly rozděleny do devíti okrsků. Zároveň byl ustaven výkonný výbor, který zasedal u ONV ve Vrchlabí. V této době se velmi vážně zvažovala i organizace HZS v celostátním rozsahu. Samotné obnovení Horské služby se

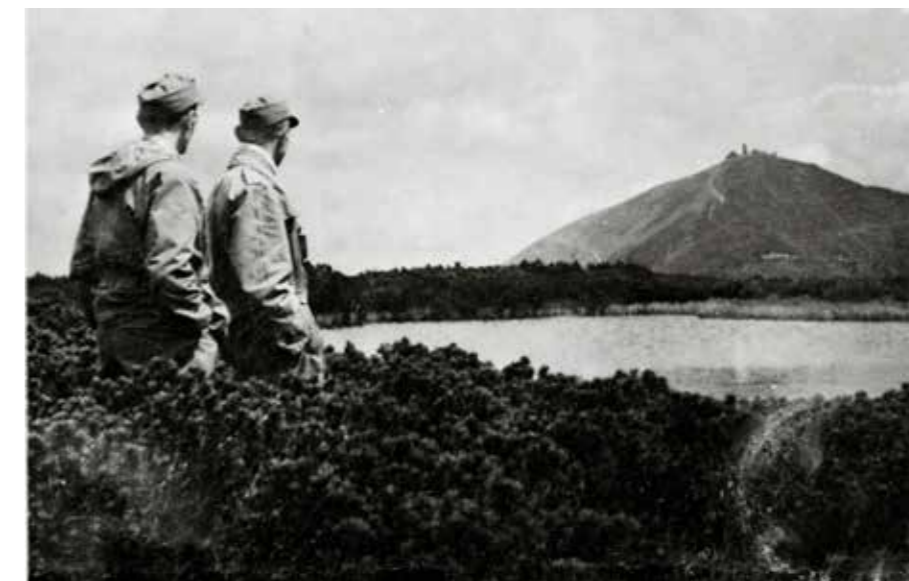

Připravený znak a páska na rukáv

¹ Ústavní dekret prezidenta republiky o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské byl dekretem prezidenta republiky vydaný československým prezidentem Dr. Edvardem Benešem a vyhlášený ve Sbírce zákonů pod číslem 33/1945 Sb. Tímto de-

Krkonoše v roce 1922

Hlídká HS v uniformě wehrmachtu v roce 1946, archiv J. Kácovského

zdálo být jednoduché, horší situace nastala s materiální a finanční stránkou věci, případně i s preventivní a záchrannou činností. Po obsazení pohraničí museli totiž všichni obyvatelé odevzdat lyže ve prospěch Říše a německé armády. Hned před první zimou 1945–1946 se proto shánělo lyžařské vybavení ve vnitrozemí, po kamarádech, či přátelích. Ustrojení nebylo, každý nový zástupce HZS dostal jen plátěný odznak na rukáv

bundy a členský průkaz.⁵ Úkol dovybavit nově založenou organizaci na sebe vzal výkonný výbor v čele s Bedřichem Krátkým, který psal neúnavně žádosti na úřady, ministerstva zdravotnictví, obchodu, školství a osvěty. Z počátku se podařilo zajistit 50 kusů zimních větrovek, ale i látka po německé armádě z vojenského skladu. Významný byl dar Amerického červeného kříže v podobě 43 svertrů, 39 šál a vozidla Dodge.

kretem byli českoslovenští občané německé a maďarské národnosti zbaveni československého státního občanství.
² František Fara pracoval před válkou jako policejní strážmistr v policejním obvodu Vrchlabí. Byl vycvičen pro pohyb v terénu na lyžích i v kur-

zech první pomoci. Často se účastnil pátracích akcí po zbloudilých turistech. Po válce nastoupil na Okresní národní výbor jako bezpečnostní referent.
³ U znaku není znám autor. Krkonošské muzeum ve Vrchlabí, fond Horská služba č. 38.